

Sygn. akt: I ACa 1357/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 marca 2013r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Kłos (spr.)
Sędziowie:	SA Dorota Ochalska - Gola SA Anna Beniak
Protokolant:	st.sekr.sądowy Grażyna Michalska

po rozpoznaniu w dniu 12 marca 2013r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **E. S. i S. S.**

przeciwko **Z. S. (1)**

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 27 lipca 2012r. sygn. akt II C 1661/11

1. oddala apelację;

2. zasądza od powodów E. S. i S. S. na rzecz pozwanego Z. S. (1) kwotę 3.600 (trzy tysiące sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

3. przyznaje adwokat E. K. z tytułu zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu apelacyjnym kwotę 4.392 (cztery tysiące trzysta dziewięćdziesiąt dwa) złote brutto i sumę tę nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Łodzi.

I ACa 1357 / 12

UZASADNIENIE

Powodowie E. S. i S. S. wnosili ostatecznie po sprecyzowaniu i częściowym cofnięciu powództwa o zobowiązanie pozwanego Z. S. (1) do złożenia oświadczenia woli o przeniesieniu na nich darowanego mu spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu nr (...) położonego w Ł. przy ul. (...). W uzasadnieniu powołali się na rażącą

niewdzięczność pozwanego okazaną powódce. Pozwany wniosł o oddalenie powództwa. Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił powództwo. Powyższy wyrok zapadł w oparciu o następujące ustalenia faktyczne, które Sąd Apelacyjny w całości podziela:

Powódka jest matką powoda i pozwanego. Pozwany w 1991 r. wyjechał do Stanów Zjednoczonych Ameryki i powrócił na stałe do Polski w 2006 r. W czasie pobytu w USA pozwany przysyłał rodzicom paczki, kupił telewizor. Rodzice przez rok przebywali w USA u powoda, pozostając na jego utrzymaniu. W 2003 r. zmarł ojciec powoda i pozwanego. Po powrocie w maju 2006 r. do Polski pozwany zamieszkał z powódką w jej mieszkaniu w Ł.. Będąc od 2005 r. związany z konkubiną, coraz częściej przebywał u niej w S.. Przyjeżdżał do matki co sześć tygodni lub częściej. Przeprowadził w jej mieszkaniu remont.

W dniu 12 września 2007 r. powodowie, dzieląc majątek rodziców, darowali pozwanemu udziały w spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu nr (...), położonym w Ł. przy ul. (...). W umowie zastrzeżono, że powódka będzie mogła nadal zamieszkiwać w przedmiotowym lokalu. Nie poczyniono żadnych ustaleń na temat opieki nad powódką ani osoby odpowiedzialnej za ponoszenie kosztów mieszkania. W 2007 r., po śmierci brata Z. S. (2), pomiędzy powodem a pozwanym doszło do silnego konfliktu. Powódka w tym okresie uległa wypadkowi. Wówczas pozwany opiekował się nią. W l. 2009 – 2010 pozwany przyjeżdżał ilekroć powódka przebywała w szpitalu. W 2010 r. przyjechał do Ł. do matki z ciężarną konkubiną, sam będąc po operacji. W maju 2010 r. na stałe zamieszkał w S..

Po wyprowadzeniu się pozwanego, z matką zamieszkał powód, który własne mieszkanie wynajął. Powódka posiada jeszcze jedno mieszkanie, które również wynajmuje. W tym okresie stosunek powódki do pozwanego uległ zmianie. Zaczął narastać pomiędzy nimi konflikt. Powódka oczekiwała od syna, że ten będzie płacił za nią czynsz. Doszło do scysji w trakcie której pozwany obnażył się, dając w ten sposób do zrozumienia matce, że nie ma pieniędzy. Do dalszych konfliktów doszło na tle rozliczeń finansowych. Powódka darowała obu synom po 60.000 zł. Do darowanej mu kwoty pozwany upoważnił powódkę. Ta z kolei wykorzystała te pieniądze finansując z nich remont innego mieszkania, które do niej należało. Mimo to pozwany nadal dzwonił do matki, ta zaś odkładała telefon gdy słyszała jego głos w słuchawce.

Ustalając powyższy stan faktyczny Sąd pierwszej instancji odmówił wiary zeznaniom powodów w tej części w której twierdzili, że pozwany otrzymał sporne mieszkanie w zamian za opiekę nad matką. W ocenie Sądu przeczy temu fakt, że w dacie darowizny centrum życiowe pozwanego skupiało się w S.. Sama powódka nie potrafiła również określić na czym miałyby polegać opieką sprawowana nad nią przez pozwanego. Sąd pierwszej instancji nie uznał także za wiarygodne relacji powoda z których wynikało, że pozwany zamieszkał w S. bezpośrednio po powrocie do Polski.

W oparciu o powyższe ustalenia faktyczne i ocenę materiału dowodowego Sąd Okręgowy uznał, że powództwo nie jest uzasadnione. Za rażąco niewdzięczne w rozumieniu art. 898 § 1 k.c. należy rozumieć takie zachowania, które są nacechowane znacznym nasileniem złej woli, skierowanej na wyrządzenie darczyńcy krzywdy lub szkody majątkowej. Powodowie nie udowodnili, iżby zamiarem pozwanego było wyrugowanie matki ze spornego mieszkania. Jego zachowania nie wykraczają poza ramy konfliktu rodzinnego, który wystąpił na tle finansowym i wynikał z nadmiernego wyobrażenia powodów o majątku pozwanego. Konflikt ten generował między braćmi a także między powódką i pozwanym wzajemne niewłaściwe zachowania, które jednak nie stanowią rażącej niewdzięczności.

Powyższy wyrok zaskarżyli powodowie. Zarzucili wadliwą ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego poprzez ustalenie, że wzajemne zachowania stron były wynikiem istniejącego w ich rodzinie konfliktu, który nie został zawiniony przez pozwanego a przez powodów. W ich ocenie to postawa pozwanego i jego negatywny stosunek do matki były przyczyną konfliktu w rodzinie. Stwarzało po stronie powódki realną podstawę do obawy, że zostanie zmuszona do opuszczenia spornego mieszkania. W ocenie apelujących, prawidłowa ocena materiału dowodowego winna prowadzić do wniosku, że zachowanie pozwanego wykraczało poza ramy konfliktu rodzinnego i nosiło cechy rażącej niewdzięczności. W konkluzji wniesli o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa.

Pozwany wniosł o oddalenie apelacji i zasądzenie od powodów na jego rzecz zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest uzasadniona. Przede wszystkim nie można skutecznie podważyć ustaleń sądu pierwszej instancji poprzez wykazanie, że ze zgromadzonego materiału dowodowego można wyprowadzić również inne, niż uczynił to sąd pierwszej instancji, wnioski. Skuteczne podważenie ustaleń faktycznych może polegać jedynie na wykazaniu, że rozumowanie sądu dotknięte jest błędami logicznymi, sprzecznością z zasadami doświadczenia życiowego, lub nie uwzględnia istotnej części materiału dowodowego. Apelujący tymczasem kreślą w apelacji własną wersję wydarzeń, opartą na subiektywnej interpretacji faktów. W wersji tej skupiają się na oderwanych od kontekstu wydarzeniach, które miały miejsce na przestrzeni ponad dwudziestu lat, w których pomijają całkowicie własny udział w konflikcie, skupiają się natomiast na zachowaniach pozwanego. Tymczasem wbrew odmiennej ocenie apelujących, Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, trafnie – w świetle reguł doświadczenia życiowego – analizując zgromadzony w sprawie materiał dowodowy. Zasadnie wywiódł, że zachowania pozwanego były elementem wieloletniego konfliktu, datującego się – jak należy sądzić – jeszcze z odległej przeszłości. Często były prowokowane przez powodów, pozwany zaś do 2010 r. okazywał powodce troskę i pomoc na tyle, na ile było to możliwe biorąc pod uwagę odległość pomiędzy ich miejscami zamieszkiwania i jego zmienioną sytuację osobistą.

Przede wszystkim apelujący nie wykazali, iżby jakiegokolwiek zachowanie pozwanego zmierzało do pozbawienia powódki przedmiotowego lokalu. Nie zgłosili na tę okoliczność żadnych dowodów. Co więcej, nie przytoczyli nawet faktów, z których można byłoby domniemywać, że tego rodzaju cel przyświecał pozwanemu. Ani odebranie wypisu aktu notarialnego obejmującego darowiznę, ani wypowiedź, że już wszystko matce załatwił, nie świadczy o zamiarze sprzedaży przedmiotowego mieszkania. Aby sprzedać mieszkanie powód nie musiał odbierać matce wypisu aktu notarialnego. Dokument ten w każdej chwili mógł otrzymać w kancelarii notarialnej (art. 110 § 1 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie, j. t. Dz. U. z 2008 r., Nr 189, poz. 1158 ze zm.). Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie wynika również, aby pozwany pozostawił matkę bez opieki. Do 2011 r. w którym doszło do eskalacji konfliktu pomiędzy matką i najmłodszym synem, odwiedzał ją w Ł. tak często, jak było to konieczne i możliwe i pozostawał z nią w regularnym kontakcie.

Pozbawione są waloru słuszności argumenty dotyczące zdarzeń sprzed lat jak groźba wobec małoletniej bratanicy, czy awantury w czasie pobytu rodziców u pozwanego w Stanach Zjednoczonych. Zdarzenia te nie miały znaczenia dla relacji pomiędzy powódką a pozwanym, skoro po pierwsze, powódka w swoich zeznaniach o nich nawet nie wspomniała, po drugie, poprzedzały sporną darowiznę. Oznacza to, że w 2007 r. darzyła pozwanego zaufaniem. Wbrew odmiennemu pogładowi powoda, przysyłanie paczek rodzicom do Polski świadczyło o uczuciach synowskich, pomimo, że zawierały one produkty nie przeznaczone do konsumpcji. Biorąc pod uwagę, że powódka i jej mąż mieli zapewnione środki utrzymania gdyż rodzinę stron – jak należy sądzić z całości materiału dowodowego – cechuje pewna zamożność – miało to ekonomiczne uzasadnienie. Przede wszystkim jednak świadczyło o uczuciach do rodziców.

Nie jest również uzasadniona polemika z ustaleniami Sądu pierwszej instancji dotyczącymi daty w jakiej pozwany ostatecznie zamieszkał w S. (apelujący utrzymują, że pozwany przeprowadził się do S. bezpośrednio po powrocie ze Stanów Zjednoczonych w 2006 r.). Sama powódka twierdziła, że syn wyjechał ostatecznie w 2010 r. – (k. 132). Jest to relacja zbieżna z zeznaniami pozwanego, który twierdził, że osiadł na stałe w S. w 2007 r., ale do 2010 r. bardzo często przebywał w Ł., w дарowanym mu mieszkaniu wraz z matką. Sąd pierwszej instancji miał zatem podstawy do ustalenia, że pozwany osiadł na stałe w S., w którym założył rodzinę i urodziło mu się dziecko ostatecznie w 2010 r.

Nie sposób również podzielić zarzutów apelacji odnoszących się do interpretacji sporu wynikającego z wykorzystania pieniędzy дарowanych przez powódkę pozwanemu. Niezależnie od tego, że darowizna ta nie została sformalizowana, powódka przyznała, że wykorzystwała pieniądze dane wcześniej pozwanemu, wbrew odmiennym ustaleniom, na remont mieszkania, ponieważ uznała, że ma prawo nimi dysponować – (k. 136 o.).

Odnosząc się do napisania listu na k. 58 akt, czy też incydentu z obnażeniem się przed matką należy stwierdzić, że zdarzenia te miały miejsce w okresie nasilonego konfliktu pomiędzy powódką a pozwanym (napisanie listu nastąpiło

już po wytoczeniu niniejszego postępowania). Jakkolwiek zatem wysoce niewłaściwe, do pewnego stopnia mogły być tłumaczone stanem emocji, towarzyszącym temu konfliktowi.

Apelujący nie mogą również skutecznie kwestionować zupełności protokołów w części w jakiej obejmują ich zeznania, skoro we właściwym czasie nie skorzystali z możliwości jaką stwarza art. 160 k.p.c. i nie wnieśli o ich sprostowanie.

Konkludując powyższe rozważania należy stwierdzić, że ocena materiału dowodowego jest prawidłowa i zgodna z art. 233 § 1 k.c. W tej sytuacji należy uznać, że również prawidłowość zastosowania art. 898 § 1 k.c. nie została w apelacji skutecznie zakwestionowana. Nie stanowią rażącej niewdzięczności w rozumieniu powyższego przepisu incydentalne i podyktowane emocjami wypowiedzi czy gesty, które są przejawem konfliktu rodzinnego, spowodowanego przez obie strony.

Mając powyższe względy na uwadze, jak również treść art. 385 k.p.c., należało orzec jak w punkcie 1 sentencji.

O kosztach procesu w postępowaniu apelacyjnym orzeczono w punkcie 2 na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, zaś o ich wysokości na podstawie § 6 pkt 6 w zw. z § 13 ust 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.).

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu orzeczono w punkcie 3 na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (j.t. Dz. U. z 2009 r., Nr 146, poz. 1188 ze zm.) zaś o ich wysokości – na podstawie § 19 w zw. z § 6 pkt 6 w zw. z § 13 ust 1 pkt 2 wyżej powołanego rozporządzenia.